

Vastaus Chau Nguyenin ja 16 muun valtuutetun aloitteeseen Vantaalla ryhdyttävä toimenpiteisiin, jotta äänestysaktiivisuus saadaan nousuun / PT (kvalt)

VD/3397/00.02.00.03/2025

PT/LR/NJ/NP/JK

Chau Nguyen sekä 16 muuta valtuutettua jättivät seuraavan valtuuston työjärjestyksen mukaisen valtuustoaloitteen:

”Vantaan kaupungin äänestysaktiivisuus oli kevään kunta- ja aluevaaleissa alhaisempi kuin edellisillä kerroilla. Vuonna 2000 Vantaan kaupungissa koettiin pohjanoteeraus, jolloin äänestysaktiivisuus kuntavaaleissa oli 45%. Tämän vuoden luvut eivät ole paljoa paremmat, kuntavaaleissa vantaalaisista äänesti vain 45,7%. Kun vertaa lukemia muihin pääkaupunkiseudun kuntiin, jäämme selvästi jälkeen äänestysaktiivisuudessa. Vantaan kaupunki on tehnyt useita toimenpiteitä parantaakseen äänestysaktiivisuutta, mutta valitettavasti nämä toimet eivät ole olleet riittäviä.

Me allekirjoittaneet valtuutetut esitämme, että Vantaan kaupunki selvittää, mistä alhainen äänestysaktiivisuus johtuu ja ryhtyy toimenpiteisiin, jotta äänestysaktiivisuus saadaan Vantaalla nousuun.”

Kaupunginvaltuusto 28.4.2025 § 28

Päätös:

Päätettiin ottaa asia käsiteltäväksi ja lähettää valtuustoaloite kaupunginhallitukselle valmisteltavaksi.

Konsernijohton ja elinvoiman toimialan kuntademokratian palvelualue toteaa vastauksenaan seuraavaa:

Vantaan kaupungin äänestysaktiivisuus on ollut viime vuosien vaaleissa huolestuttavan alhainen. Esimerkiksi vuoden 2022 aluevaaleissa Vantaa jäi koko maan alhaisimmaksi äänestysaktiivisuudessa (38,1 %), ja vuoden 2025 kuntavaaleissa äänestysprosentti oli 45,7 %. Valtuustoaloitteessa esitetty huoli on perusteltu ja jaettu myös kaupungin viranomaisten keskuudessa.

Vantaan kaupunki on jo ryhtynyt toimiin äänestysaktiivisuuden parantamiseksi. Äänestyskäyttäytymistä on tutkittu erikseen jokaisen vaalin jälkeen ja jokaisesta vaalista on laadittu oma raporttinsa. Lisäksi vuonna 2022 aluevaalien jälkeen tilattiin ulkopuoliselta taholta laaja tutkimus selvittämään matalaa äänestysaktiivisuutta. Vuonna 2024 EU-vaalien yhteydessä Vantaalla kokeiltiin kohdennettuun viestintään painottunutta vaalipilottia.

Vantaan kaupunki on jo hyödyntänyt aiempien vaalien jälkeen tehtyjen tutkimusten ja selvitysten tuloksia vaalien suunnittelussa. Vuoden 2025 alue- ja kuntavaaleissa toteutetut toimet, kuten vaalibussi, monikielinen viestintä ja vaalimessut, ovat esimerkkejä tästä kehittämistyöstä. Alue- ja kuntavaaleista esiin nousseita havaintoja tullaan hyödyntämään ja kehittämään edelleen tulevien vaalien suunnittelussa.

Ennakkoäänestyksen merkitys on korostunut sen kasvattaessa suosiotaan. Ennen jokaista vaalia kaikki aiemmat äänestyspaikat käydään huolellisesti läpi ja seuraavien vaalien järjestelyissä otetaan huomioon kokemukset edellisistä vaaleista. Kaupunki selvittää ennakkoäänestyspaikkojen lisäämisen mahdolli-

suutta ja sijoittelua sellaisiin paikkoihin, joissa kaupunkilaiset muutenkin liikkuvat. Äänestämisestä halutaan tehdä mahdollisimman helppoa ja sujuvaa.

Äänestysaktiivisuuden parantaminen edellyttää kohdennettuja, pitkäjänteisiä ja monikielisiä toimia, jotka tavoittavat erityisesti nuoret ja vieraskieliset sekä ulkomaalaistaustaiset asukkaat. Vantaan monimuotoinen väestörakenne edellyttää, että demokratian toteutuminen turvataan kaikissa väestöryhmissä. Kaupunki voi lisätä kohdennettua viestintää ja markkinoida vaaleja erityisesti niille alueille, joilla äänestysaktiivisuus on ollut heikkoa. Vaalien välistä viestintää voidaan kehittää, siten että tehdään poliittista päätöksentekoa ja luottamushenkilöitä kaupunkilaisille tutummaksi. Avoimuuden lisääminen voi kasvattaa luottamusta paikallisdemokratiaan.

Vuoden 2022 aluevaalien jälkeen toteutetussa tutkimuksessa korostettiin, että äänestysaktiivisuuden parantaminen vaatii pitkäjänteistä työtä myös vaalien välillä. Raportissa todettiin, että pelkkä vaalien aikainen kampanjointi ei riitä, vaan tarvitaan jatkuvaa viestintää, yhteisöjen aktivointia ja ehdokasasettelun kehittämistä. Tiedonsaannin parantaminen, erityisesti nuorten ja vieraskielisten osalta, nousi keskeiseksi tekijäksi. Lisäksi raportti suositteli äänestyspaikkojen sijoittamista nuorten suosimille alueille ja paikallisen näkyvyyden vahvistamista matalan äänestysaktiivisuuden alueilla. Näiden toimenpiteiden suunnittelu ja toteutus vaalien välillä on olennaista, jotta äänestysaktiivisuus saadaan nousuun tulevilla vaaleilla.

Erityistä huomiota tulee kiinnittää ulkomaalaistaustaisten äänestysaktiivisuuteen. Vuoden 2025 aluevaaleissa vieraskielisten äänestysaktiivisuus oli vain 17,9 %, vaikka heidän osuutensa äänioikeutetuista oli yli neljännes. Vaikka vieraskielisten äänestysaktiivisuus nousi edellisistä vaaleista, heidän osuutensa anneetuista äänistä jäi vain 10,3 prosenttiin. Alueilla, joilla vieraskielisten osuus on suuri, kuten Oripuistossa, Havukalliossa ja Laajavuorella, äänestysaktiivisuus jäi selvästi alle kaupungin keskiarvon. Näiden alueiden tavoittaminen vaatii erityistä panostusta viestintään ja saavutettavuuteen.

Samaan aikaan suomalaistaustaiset äänestäjät äänestivät Vantaalla yhtä aktiivisesti kuin koko maassa keskimäärin – heidän äänestysaktiivisuutensa oli 53,6 %. Tämä osoittaa, että suomalaistaustaisten äänestyskäyttäytyminen ei selitä Vantaan kokonaisäänestysaktiivisuuden mataluutta, vaan erot johtuvat pitkälti väestörakenteen muutoksista ja erityisesti ulkomaalaistaustaisten sekä vieraskielisten alhaisesta osallistumisasteesta. Suomalaistaustaiset muodostavat edelleen merkittävän osan äänestäjistä, ja heidän aktiivisuutensa on tärkeä osa kaupungin demokratian toimivuutta.

Tutkimuksen perusteella saadun tiedon pohjalta kaupungin sisäisten, mutta myös ulkoisten sidosryhmien on tärkeä pohtia yhdessä eri ratkaisuja matalaan äänestysaktiivisuuteen. Laajaan haasteeseen tulee hakea yhteisiä ratkaisuja muun muassa puolueiden, nuoriso- ja kansalaisjärjestöjen kanssa. On kuitenkin tärkeää, että vaalien toteuttamiseen, vaalien välissä tehtäviin toimiin ja äänestysaktiivisuuden nostamiseen sitoutuvat myös puolueet ja luottamushenkilöt. Näitä asioita tulee edistää yhdessä.

Alla nostoja aiemmin tehdyistä tutkimuksista, liittyen äänestysaktiivisuuteen Vantaalla:

Vantaan vaalitutkimus 2022

Vuoden 2022 tutkimuksessa selvitettiin äänestämättä jättämisen syitä ja kartoitettiin keinoja äänestysaktiivisuuden lisäämiseksi. Selvitys yhdisti kysely- ja rekisteriaineistoja, ja se on valtakunnallisesti ainutlaatuinen.

Vuoden 2022 tutkimuksen keskeisiin havaintoihin listattiin muun muassa seuraavia tekijöitä:

- Demografiset tekijät vaikuttavat merkittävästi äänestysaktiivisuuteen.
- Vieraskielisten äänestysaktiivisuus oli vain 9,9 %, kun suomalaistaustaisten osalta se oli 45,5 %.

- Nuorten äänestysaktiivisuus oli erityisen alhainen: 18–24-vuotiaista vain noin 19 % äänesti.
- Tärkeimmät syyt äänestämättä jättämiseen olivat sopivan ehdokkaan tai puolueen puute, epäluottamus politiikkaan sekä tiedon puute vaaleista ja ehdokkaista.

Eduskuntavaalit 2023

- Vantaan äänestysprosentti oli 70,0 %, hieman alle koko maan keskiarvon (72,0 %).
- Äänestysaktiivisuus laski 0,4 prosenttiyksikköä vuoden 2019 vaaleihin verrattuna.
- Ensimmäistä kertaa ennakkoäänestys (35,6 %) oli suosittumpaa kuin vaalipäivän äänestys (34,4 %).
- Ahkerimmin äänestettiin Ylästössä (82,8 %), Vantaanlaaksossa (82,7 %) ja Hämevaarassa (82,3 %).
- Heikointa äänestysaktiivisuus oli Estepuistossa (53,1 %), Havukalliossa (54,0 %) ja Rastimäessä (55,3 %).

EU-vaalipilotti 2024

- Vuoden 2024 EU-vaalien yhteydessä toteutettiin pilottikokeiluja Mikkolassa, Estepuistossa ja Laajavuoressa. Kohderyhmänä olivat erityisesti nuoret ja vieraskieliset vantaalaiset.
- Toimenpiteisiin kuuluivat mm. kohdennettu mainonta somessa, infonäytöt, selkokielen uutinen ja alueelliset uutiskirjeet.
- Tulokset osoittivat, että äänestysaktiivisuus laski kaikilla pilottialueilla. Esimerkiksi Estepuistossa laskua oli 4,3 prosenttiyksikköä.
- Johtopäätöksenä todettiin, että vaikuttavat toimet vaativat pitkäjänteisyyttä ja riittäviä resursseja ja pelkkä vaalien alla tapahtuma kohdennettu viestintä ei yksin riitä.

Aluevaalit 2025

- Äänestysaktiivisuus nousi 6,4 prosenttiyksikköä (44,5 %), mutta jäi edelleen maan alhaisimmaksi.
- Hylättyjen äänien osuus oli 3,7 %, hieman alle valtakunnallisen keskiarvon.
- Äänestysaktiivisuus vaihteli alueittain merkittävästi: Ylästössä jopa 64,3 %, Oripuistossa vain 27,9 %.
- Naiset äänestivät miehiä aktiivisemmin (48,2 % vs. 40,8 %).
- Vantaalla äänestysaktiivisuus työikäisissä oli matalampaa kuin koko maassa keskimäärin, erityisesti 20–54 – vuotiaiden ryhmissä (6,3–7,7 prosenttia alempi kuin koko maassa keskimäärin)
- Tulo- ja koulutustaso sekä syntyperä korreloivat vahvasti äänestysaktiivisuuden kanssa.

Kuntavaalit 2025

- Äänestysaktiivisuus oli 45,7 %, mikä oli 2,7 prosenttiyksikköä vähemmän kuin edellisissä kuntavaaleissa.
- Äänestysaktiivisuus vaihteli alueittain merkittävästi: Alhaisimmillaan äänestysaktiivisuus jäi alle 30 % (Havukallio), aktiivisimmilla alueilla päästiin yli 60 % (Ylästö, Vantaanlaakso ja Itä-Hakki-la)
- Hylättyjä äänien osuus oli noin 1,75 % (määrällisesti 1453 kpl)
- Naiset äänestivät miehiä aktiivisemmin, ja yli 65-vuotiaat olivat aktiivisimpia äänestäjiä.
- Vieraskielisten äänestysaktiivisuus jäi selvästi alle keskiarvon.

Päätetään

- a) antaa Chau Nguyenille ja 16 muulle valtuutetulla toimialan esityksen mukainen kaupunginhallituksen vastaus, ja
- b) esittää kaupunginvaltuustolle merkittäväksi kaupunginhallituksen vastaus tiedoksi.

Päätös:

Päätettiin palauttaa asia valmisteluun.

Konsernijohtoon ja elinvoiman toimialan kuntademokratian palvelualue toteaa vastauksenaan seuraavaa:

Vantaan kaupungin äänestysaktiivisuus on ollut viime vuosien vaaleissa huolestuttavan alhainen. Esimerkiksi vuoden 2022 aluevaaleissa Vantaa jäi koko maan alhaisimmaksi äänestysaktiivisuudessa (38,1 %), ja vuoden 2025 kuntavaaleissa äänestysprosentti oli 45,7 %. Valtuustoaloitteessa esitetty huoli on perusteltu ja jaettu myös kaupungin viranomaisten keskuudessa. Syitä alhaiseen äänestysaktiivisuuteen on avattu aiemmassa vastauksessa (KH 17.11.2025 § 19).

Aiemmin toteutetut toimenpiteet ja saadut opit

Vantaan kaupunki on

jo tehnyt useita toimenpiteitä äänestysaktiivisuuden parantamiseksi ja kerännyt niistä tietoa.

- Äänestyskäyttäytymisen seuranta ja raportointi: jokaisista vaaleista laaditaan raportti ja havainnot hyödynnetään seuraavien vaalien suunnittelussa.
- Vuoden 2022 aluevaalien jälkeen tilattu ulkopuolinen tutkimus matalan äänestysaktiivisuuden syistä.
- Vuoden 2024 EU-vaalien yhteydessä toteutettu kohdennettu viestintään painottunut vaalipilotti.
- Vuoden 2025 alue- ja kuntavaaleissa toteutetut käytännön toimet: vaalibussi, monikielinen viestintä ja vaalimessut.
- Ennakkoäänestyksen kehittäminen: äänestyspaikkojen systemaattinen läpikäynti ennen vaaleja ja ennakkoäänestyspaikkojen lisäämisen mahdollisuuksien selvittäminen sekä sijoittelu kaupunkilaisten asiointi- ja liikkumisympäristöihin.
- Futures for you -hanke 2024-2026. Vantaa on mukana Laurea-ammattikorkeakoulun vetämässä EU:n rahoittamassa hankkeessa, jossa kehitetty työpajamallit nuorten aikuisten demokratia- ja tulevaisuusajattelutaitojen vahvistamiseksi. Demokratiatyöpajoja järjestettiin ennen edellisiä alue- ja kuntavaaleja ja niissä opastettiin myös käytännössä äänestämiseen.

Havaintoja ja kohderyhmiä koskevat johtopäätökset

Tutkimusten ja vaaliraporttien perusteella äänestysaktiivisuuden parantaminen edellyttää pitkäjänteisiä toimia myös vaalien välillä. Erityistä huomiota tulee kiinnittää nuorten sekä vieraskielisten ja ulkomaa-laistaustaisten asukkaiden tavoittamiseen.

Kaupungin suunnitelmat ja tulevat toimenpiteet (poikkihallinnollinen kokonaisuus)

Vantaan kaupunki vahvistaa äänestysaktiivisuutta osana demokratian ja osallisuuden kehittämistä. Työ toteutetaan poikkihallinnollisesti mm. osana juuri käynnistyviä strategiaohjelmia ja niiden sisällä tehtävää osallisuustyötä.

Kuntademokratian palvelualue puolestaan koordinoi työtä konsernijohdon ja elinvoiman toimialalla. Alla muutamia konkreettisia toimia esimerkkinä:

- Äänestämisen saavutettavuuden vahvistaminen: ennakkoäänestyspaikkojen määrän ja sijoittelun arviointi ja kehittäminen, jotta äänestäminen on mahdollisimman helppoa ja sujuvaa.
- Kohdennetun, monikielisen ja selkokielen viestinnän vahvistaminen sekä vaalien aikana että vaalien välillä; painotus nuoriin sekä vieraskielisiin ja ulkomaalaistaustaisiin asukkaisiin.
- Osana strategiaohjelmia toteutetaan kohtaamisia ns. hiljaisten ryhmien ja puoluejärjestelmän välille tavoitteena rakentaa luottamusta, edistää demokratiataitoja ja lisätä vaikuttamismahdollisuuksia. Järjestetään alueellisia matalan kynnyksen tapahtumia ja tilaisuuksia huomioiden erilaiset kulttuuritavat.
- Järjestetään 1.10.2026 Miina Sillanpään ja kansalaisvaikuttamisen päivänä avoimet ovet kaupungintalolla. Tilaisuuteen kutsutaan poliittiset puolueet sekä kansalais- ja järjestötoimijat esittelemään toimintaansa ja kertomaan demokraattisista vaikutusmahdollisuuksista.
- Selvitetään mahdollisuutta toteuttaa asukaspaneeli uutena kuntalaisvaikuttamisen muotona

Johtopäätös

Äänestysaktiivisuuden vahvistaminen on Vantaalla pitkäjänteinen ja rakenteellinen kehittämiskokonaisuus, joka edellyttää jatkuvaa työtä sekä vaalien aikana että erityisesti vaalien välillä. Kaupungin osallisuussuunnitelma koostuu strategiaohjelmien sisällä toteutettavista osallistamisen toimenpiteistä. Tämän myötä kaupunki jatkaa tietoon perustuvaa, poikkihallinnollisesti koordinoitua demokratia- ja osallisuustyötä, jossa toimenpiteitä kohdennetaan ja kehitetään systemaattisesti eri väestöryhmiä ja alueita tavoittaviksi. Työn vaikuttavuutta seurataan ja oppeja hyödynnetään suunnitelmallisesti tulevaisuudessa.

Kaupunginhallitus 23.3.2026

Kaupunginjohtajan esitys:

Päätetään

- a) antaa Chau Nguyenille ja 16 muulle valtuutetulle esityksen mukainen kaupunginhallituksen vastaus, ja
- b) esittää kaupunginvaltuustolle merkittäväksi kaupunginhallituksen vastaus tiedoksi.

Liitteet:

- Chau Nguyenin ja 16 muun valtuutetun aloite Vantaalla ryhdyttävä toimenpiteisiin, jotta äänestysaktiivisuus saadaan nousuun

Täytäntöönpano: Lakiasiat ja päätösvalmistelu

Muutoksenhakuohje: 3.1. Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot: Hallintojohtaja Leena Rusanen (etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi)